

Demokratikleşme Çabaları (Ünite Özeti)

Ders: T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük

Konu Kategorisi: 5. Ünite : Demokratikleşme Çabaları

Yazar: servetanlayan

Tarih: 19.05.2025 00:47

Konu İçeriği

ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ DENEMELERİ VE DEMOKRATİKLEŞME SÜRECİ

1. Demokratik Yaşamın Temel Özellikleri:

- **Düşünce Özgürlüğü:** Farklı fikirlerin serbestçe ifade edilmesi.
- **Çoğulculuk:** Çok partili sistemle siyasi katılımın artırılması.
- **Katılımcılık:** Halkın yönetimde söz sahibi olması.

2. Cumhuriyet Dönemi Siyasi Partileri:

- **Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF) - 9 Eylül 1923:**
 - **Kurucu:** Mustafa Kemal Atatürk.
 - **Politikaları:**
 - Devletçi ekonomi modeli.
 - İnkıpların hızlı ve kökten uygulanması.
 - Laik ve cumhuriyetçi ilkelerin savunulması.
 - **Seçim Sistemi:** İki dereceli seçim.
- **Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (TCF) - 17 Kasım 1924:**
 - **Kurucu:** Kazım Karabekir, Rauf Orbay, Ali Fuat Cebesoy.
 - **Politikaları:**
 - Liberal ekonomi ve özel teşebbüsün desteklenmesi.
 - İnkıpların kademeli olarak uygulanması.
 - Cumhurbaşkanı'nın tarafsızlığı.
 - **Kapanış:** Şeyh Sait İsyanı sonrası kapatıldı (1925).
- **Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF) - 12 Ağustos 1930:**

-
- **Kurucu:** Fethi Okyar (Atatürk'ün teşvikiyle).

- **Politikaları:**

- Ekonomide liberalizm.
- Kadınlara siyasi hakların genişletilmesi.
- Vergi reformu.

- **Kapanış:** Parti içindeki laiklik karşıtı eğilimler nedeniyle Fethi Okyar tarafından feshedildi (1930).

3. Çok Partili Sistemin Zorlukları:

- **İsyanlar ve Muhalefetin Bastırılması:** Şeyh Sait İsyanı (1925) ve Menemen Olayı (1930) gibi tepkiler.
- **Laiklik ve Cumhuriyet Karşıtı Hareketler:** Muhalefet partilerinin, rejim karşıtları tarafından kullanılma riski.

MUSTAFA KEMAL'E SUİKAST GİRİŞİMİ VE CUMHURİYET'E YÖNELİK TEHDİTLER

1. İzmir Suikast Girişimi (15 Haziran 1926):

- **Plan:** Mustafa Kemal'in İzmir gezisi sırasında öldürülmesi.
- **Ortaya Çıkış:** Giritli Şevki'nin ihbarıyla plan bozuldu.
- **Atatürk'ün Yorumu:** "Bu suikast bana değil, Cumhuriyet rejimine yöneliktir."
- **Sonuç:** Suikastçılar İstiklal Mahkemeleri'nde yargılandı ve idam edildi.

2. Türkiye Cumhuriyeti'ne Yönelik Tehditler:

- **Jeopolitik Konumun Riskleri:**
 - Asya ve Avrupa arasında köprü olması nedeniyle stratejik önem.
 - Enerji koridorları üzerinde olması, dış müdahalelere açık hale getiriyor.
- **İç Tehditler:**
 - İrticai hareketler ve bölücülük faaliyetleri.
 - Ekonomik istikrarsızlıklar.
- **Savunma Mekanizmaları:**
 - **Milli Birlik ve Beraberlik:** Atatürk'ün "Ne mutlu Türk'üm diyene!" sözüyle vurguladığı dayanışma.
 - **Gençliğin Rolü:** "Gençliğe Hitabe" ile gençlere emanet edilen cumhuriyetin korunması.

DEMOKRATİKLEŞME SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Başarılar:

-
- **Siyasi Çeşitlilik:** Farklı görüşlerin temsil edilme denemeleri.
 - **Kadın Hakları:** SCF'nin kadınların siyasete katılımını savunması.
 - **Ekonomik Politikalar:** Liberal ve devletçi modellerin tartışılması.

2. Başarısızlıklar:

- **Partilerin Ömrü:** TCF ve SCF'nin kısa sürede kapanması.
- **İsyanlar ve Baskılar:** Demokratikleşmenin önündeki engeller.

3. Atatürk'ün Vizyonu:

- **Hedef:** Tam demokratik bir sistem ancak iç ve dış tehditler nedeniyle kademeli geçiş.
- **Vasiyet:** "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" ilkesinin korunması.

KRONOLOJİK ÖNEMLİ OLAYLAR

Tarih	Olay
1923	CHF'nin kuruluşu.
1924	TCF'nin kuruluşu ve kapatılması.
1926	İzmir Suikast Girişimi.
1930	SCF'nin kuruluşu ve feshi.

Sonuç: Türkiye'nin çok partili demokratik hayata geçiş süreci, iç ve dış dinamiklerin etkisiyle inişli çıkışlı bir seyir izlemiştir. Atatürk'ün liderliğinde başlatılan demokratikleşme çabaları, cumhuriyetin temel değerlerinin korunması hedefiyle şekillenmiştir. Bu dönemde yaşanan tecrübeler, Türkiye'nin bugünkü siyasi yapısının temellerini atmıştır.

Henüz yorum yapılmamış.